וכמדובר כמ"פ וואס דער ראגאטשאווער ברענגט די דוגמא, אז אזוי איז דאך דער כלל בנוגע צו נדרים, דארף מען מתפיס זיין אין א דבר הנדור, אין א זאך וואס האט געהאט אויף זיך א נדר, און אעפ"כ איז דער דין, אז בשעת מ'איז מתפיס אין נדרי של מפר ואסרו, איז דער נדר א נדר.

פרעגט מען אויף דערויף די שאלה, דער נדר האט מען דאך דערנאך מפר געווען, איז ער דאך עוקר את הנדר מעיקרו, בלייבט דאך ניט אין וואס דאס צו מתפיס זיין, ווארום איצטער - בזמן הגמרא, ווען דער דין איז געבראכט געווארן צום ערשטן מאל - איז דאך געווען לאחרי ווי מ'האט מפר געווען די נדרי של מפר ואיסור.

איז ער אויף דערויף מבאר, אז דער פסוק אין וועלכע ס'איז מרומז אז מ'האט נודר געווען לאיסרו, איז דאך בקיומו, און ער איז אין אן אופן נצחי, איז בשעת מ'איז מתפיס, אפילו לאחרי ווי ס'איז שוין דאדעם פסוק, פון וועלכן מ'ווייס אז מ'האט דעם נדר עוקר געווען - האט אבער דער פסוק שלפנ"ז - מיט אלע לימודים שבדבר - דעם תוקף למעשה בפועל, אז דאס הייסט אז ער איז מתפיס בדבר הנדור.

וואס עד"ז ובמכ"ש וק"ו - ענינים וואס האבן דערנאך א המשך.

נז. וואס דאס איז אויך ווי דאס איז אין כללות ענין הגלות, וואס דער כללות ענין הגלות - אלע גליות, זיינען דאך פארבונדן מיט גלות מצרים, וכנרמז אין מדרש, אז "כל המלכיות נקראו ע"ש מצרים ע"ש שמצירין לישראל".

און בפרט נאך אין דער גלות האחרון, אויף וועלכן ס'שטייט "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות" אין דער גאולה ע"י משיח צדקנו, וואס דערפון איז פארשטאנדיק, אז פאר "ימי צאתך" פון "אראנו נפלאות", איז דאס בדוגמא פון פאר "ימי צאתך מארץ מצרים".

וואס די התחלה בזה איז געווען פון "ויוסף הורד מצרימה" -

וואס דאס איז די התחלה פון דעם שיעור חומש פון דעם יום חמישי בפ' השבוע הזה, וואס דאס איז דער טאג ווען י"ט כסלו איז חל (בקביעות שנה זו).

נח. וואס דער לימוד וקשר הדבר איז, אז דער "ויוסף הורד מצרימה" איז דאך ווי די גמרא זאגט בפשטות, אז "ראוי הי' ליעקב" אז ער זאל געבראכט ווערן "אנוס ע"פ הדבור" - "בשלשלאות של ברזל", נאר מצד הזכות והענין - איז ער אהין געקומען בכבוד.

און ווי אזוי איז ער געקומען אין אן אופן פון כבוד - איז די התחלה בזה געווען דורך דעם וואס "ויוסף הורד מצרימה", דערמיט האט דאס אנגעהויבן.

וואס דערפון איז אויך דער לימוד על כל הגליות כולם, וואס ער זאגט אויף דערויף אין בראשית רבה, אז דער פירוש הפשוט אין "ויוסף הורד מצרימה" איז, אז יוסף איז געבראכט געווארן אין גלות, אין אן אופן של ירידה, אז פריער איז ער געווען א "בן זקונים", אז "כל תורתו מסר לו", "זה שקנה חכמה", און צווישן די בנים, איז ער געווען דער וואס "משתחווים לי", און האט געהאט די "כתונת פסים" ברוחניות, און ווי ס'איז דאך פארשטאנדיק בפשטות, אז דאס האט יעקב האט עם געגעבן א "כתונת פסים", איז דאס געווען מצד זיינע מעלות אמיתיות וואס זיינען תופס מקום בא יעקב'ן - וואס זיי זיינען מעלות רוחניות.

און פון דעם מעמד ומצב, איז יוסף אנגעקומען אין ארץ מצרים, אין "ערות הארץ", עאכו"כ ווי מצרים איז געווען לפני מ"ת, נאך איידער יוסף איז דארט געווען א "משנה למלך", וואס דעמולט זאגט מען אז דאס איז געווען "ערות הארץ", עאכו"כ ווי מצרים איז געווען איידער יוסף איז דארט געווארן א "משנה למלך", "בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו" -

פארשטייט מען דאך, וואס פאר א ירידה דאס איז - פון ארץ ישראל, פון "בית אביו", אין וועכן ער איז געווען א "בן זקונים", א מובחר צווישן בני יעקב עצמם, ביז אז מ'זאגט "אלה תולדות יעקב - יוסף", אז "כל מה שאירע לזה אירע לזה", דערפאר וואס דאס איז די זעלבע זאך -

וואס פאר א ירידה דאס איז, בשעה, אז פון דארטן איז ער געקומען אין מצרים!

נט. טייטשט אפ אויך דערויף דער מדרש, ובהדגשה: אז "ויוסף הורד מצרימה - כבשן", ער האט זיי איינגענומען, "שנאמר וירד מים עד ים", וואס שטייט ביי שלמה, און ווי דער צווייטער אפטייטש, אז דאס שטייט אויף מלך המשיח - "וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ".

וואס דער "וירד", איז דער זעלבער לשון ווי אין "הורד מצרימה", אז "כבשן" - ער האט זיי איינגענומען.

וואס דאס איז דער לימוד - לכאורה אז מ'זעצט אריין אין תפיסה, ועד"ז, אז מ'זעצט אריין אין תפיסה פון גלות - כמדובר לעיל בארוכה -

איז דאך דאס "ויוסף הורד מצרימה", כפשוטה.

צום אלעם ערשטן נעמט מען א "נפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש", נעמט מען זי "מאיגרא רמא לבירא עמיקתא", וואס דאס איז "בירא עמיקתא" אפילו בזמן שביהמ"ק קיים, שטייט אויך דעמולט אז דאס איז "מאיגרא רמא" פון כסא הכבוד, און נאך העכער - "נשמה שנתת בי טהורה היא", וואס דאס איז נאך העכער פון "אתה בראת", פון דעם ארט פון כסא הכבוד, און ס'קומט אראפ "לבירא עמיקתא", אין עוה"ז התחתון שאין תחתון למטה הימנו, וואס דאס איז דער ערשטער גלות, ווי ער זאגט אין אגה"ק.

דערנאך קומט צו דער גלות אין דעם גלות גופא, זמן הגלות.

און אין דערויף גופא - אין דעם חושך כפול ומכופל פון עקבתא דמשיחא, מיט אלע סימנים, ווי ער רעכנט אויס אין דעם סיום פון מס' סוטה.

איז דער "ויוסף הורד מצרימה" א ירידה הכי גדולה האפשרי.

ס. זאגט אן גלייך תורת אמת, וואס דאס איז אויך תורת חיים, הוראה בחיים, אז מ'זאל וויסן זיין, אז "ויוסף הורד מצרימה", איז דאס דערפאר וואס דורך אט דער ירידה ווערט גלייך "כבשן".

ביז וואנענט אז דאס ווערט דער לשון און דער ענין וואס "וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ".

פרעה איז דאך דעמולט געווען א "מושל בכיפה", וואס דאס איז בפשטות דער קשר, דלכאורה - וואס האט "מים עד ים" א שייכות צו דעם, ווען דא רעדט זיך וועגן מצרים אליין, אבער עד (פרעה) איז דאך געווען דער "ירד מים עד ים", און בשעת מען האט כובש געווען פרעה - "מצרימה", האט מען כובש געווען "וירד מים עד ים".

וואס עד"ז איז כמדובר לעיל, דוקא דורך דעם מאסר איז דערנאך געווארן די גאולה, וואס דאס האט געבראכט צו הפצת המעיינות חוצה ביתד שאת וביתר עז, וואס דאס איז די הקדמה צו "וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ" ווען "קאתי מר - דא מלכא משיחא".

סא. און דאס גופא קומט אין שנת "הקהל", וואס "הקהל" איז דאך ענינו "האנשים

הנחה פרטית בלתי מוגה

הנשים והטף וגרך אשר בשעריך", וואס דאס איז דער גרעסטער אופן וואס ס'קען זיין "ברבים היו עמדי", אז דאס איז "אנשים ונשים וטף וגרך אשר בשעריך".

וואס דאס איז דאך אויך דער גרעסטער ענין אין שלום, וואס שלום איז דאך אויך מלשון שלימות, איז בא אידן גופא, איז ניט מספיק אויב דאס איז בא "ראשיכם שבטיכם", און צווישן "שבטיכם", און די וואס ווערן גערעכנט בסמיכות לו - נאר בשעת ס'איז דא שלום פון "ראשיכם" ביז "שואב מימיך", און אין אן אופן אז "נצבים כולכם", אז דאס ווערט אן איין און איינציקע מציאות, אן איין און איינציקער קהל, אע"פ וואס בפרטיות, שטעלט זיך דאס צוזאמען פון "ראשיכם" ביז "שואב מימך".

בדוגמא ווי ס'איז געווען בא "הקהל" כפשוטו, אז "המלך קורא", וואס ער (דער מלך) ווערט דאך אנגערופן "שום תשים עליך", "שתהא אימתו עליך" - אפילו אויפן כהן גדול [וואס אין סוף מס' תענית זיינען דאך דא צוויי דיעות בנוגע צו בת כהן גדול ובת מלך, בנוגע אבער צו קריאת המלך בהקהל] וואס דעמולט איז געווען "כהן גדול מוסרו למלך", ווארום משום כבודו של מלך, איז דער כהן גדול דער וואס דערלאנגט אים דעה ספר תורה.

און דערנאך איז דער רמב"ם נאך מדגיש בזה, אז דאס איז "כאילו שומע מפי הגבורה", אז דאס איז ניט ווי א מלך איז במשך כל שאר השנים, אדער במשך כל שאר ימות השנה פון הקהל, נאר בשעת ער שטייט אין הקהל און לייענט בתורה, איז דעמולט איז דאס "כאילו שומע מפי הגבורה".

און פאר וועמען לייענט מען דאס - ניט נאר פאר אנשים און פאר נשים, און פאר גרך אשר בשעריך, נאר אויך פאר טף, און ווי ער טייטשט אפ אין ירושלמי אין אנהויב פון חגיגה, אז "טף" איז נאך קלענער פון "קטן" - און זיי אלע שטייען בשוה.

ביז אז אפילו דער וואס לא ידע מאי קאמר, ווי דער רמב"ם פסק'נט אפ דעם דין אז אפילו דער וואס פארשטייט נאך ניט לשון קודש - און ס'דארף געליינט ווערן דוקא בלשון קודש - איז אעפ"כ דארף ער זיך מכין זיין, און דארף שטייען, און דארף שומע זיין, מיטן גאנצן שטורעס, "כאילו שומע מפי הגבורה", און ווי ער זאגט דארט אין רמב"ם - ווי דאס איז מסיני.

סב. וואס דאס איז אויך די שייכות מיוחדת פון די ביידע ענינים פון "פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי", אז ס'איז דא דער ענין פון "רבים", און זיי זיינען אין אן אופן וואס זיי זיינען "עמדי", לשון יחיד, און דאס איז פארבונדן מיט "פדה בשלום", ווי בפשטות - אז דעמולט האט זיך אנגעהויבן די הפצת המעיינות חוצה, ביתר שאת וביתר עז, אע"פ וואס דעמולט איז געווארן נאך שטארקער, נאך שווערער דער עול הגלות, וכידוע אויך ווי ס'איז געווען בפשטות - די גזירות המלכות אין אנדערע ענינים, און בפרט נאך אין דעם זמן פון דעם מיטעלן רבי'ן, ממלא מקומו, איז געווען שווערער ווי ס'איז געווען נאך בשעת דעם זמן פון דעם אלטן רבי'ן.

"הורד מצרימה" - בפשטות.

ביחד עם זה - איז דא דער ענין פון "כבשן", די מלכות אליין האבן געגעבן דעם רשיון און עידוד, אז מ'זאל מפיץ זיין די מעיינות דורך וועלכן ס'ווערט דער "כבשן" פון "מצרים", אין דעם "חוצה", ביז וואנענט אז מ'זעט דאס אויך בעיני בשר, "מיד הן נגאלין".

סג. וואס דאס איז אויך - בדרך אפשר עכ"פ - אז בשעת מ'זאגט דעם ענין פון "יפוצו מעינותיך חוצה", ווערט זיך דא די שאלה: ס'איז דאך געווען רזין דאורייתא נאך פאר דעריף,

בפרט נאך אנהויבנדיק פון דעם אריז"ל, וואס דעמולט איז ווי דער אלטער רבי ברענגט אין אגה"ק, אז מימי האריז"ל איז "מצוה לגלות זאת החכמה".

און דערנאך איז געווען דער בעש"ט ותלמידיו, און ערשט דערנאך איז געווארן תלמידי תלמידיו, ביז הרב המגיד, ותלמידו, ביז די נשמה חדשה פון דעם אלטן רבי'ן -

וואו איז דא דער חידוש וואס אנשים כערכנו טאפן אן?

איז דאס זעט מען, אז וויבאלד אז ס'דארף זיין "תורה אור", איז א ליכטיקן אופן, אז מ'זאל דאס קענען פאנאנדערקלייבן זיך און קענען פארשטיין -

זעט מען אז ס'זיינען דא צוויי נקודות עיקריות וואס דער אלטער רבי האט זיי מגלה געווען, ביז אין אן אופן אז "עתיד לחדש" - זיי מחדש געווען, ביז אין אן אופן פון תכלית הביאור והפירוד.

סד. און דאס איז אויך די ביידע ענינים וואס זיי זיינען מן הקצה אל הקצה, פון מעלה שאין למעלה הימנו, ביז מטה, שאין למטה הימנו, און אויך אין אן אופן וואס איז נוגע פון "ראשיכם שבטיכם" ביז "שואב מימך".

וואס דאס איז ביידע נקודות, וכמסופר כמ"פ, אז ס'איז געווען די קס"ד אז דער תניא זאל זיך אנהויבן מיטן "שער היחוד והאמונה", ביז אז ס'איז אויך דארטן געבליבן, און דער אלטער רבי האט דאס ניט משנה געווען, און שרייבט "כמו שית'" אין דער הקדמה פון "שער היחוד והאמונה", אע"פ וואס דער ענין איז נתבאר געווארן אין דער ערשטער חלק אין תניא - ווי דער תניא איז לפנינו.

וואס "יחוד" און "אמונה" - אט די צוויי נקודות, ווי ער איז מרמז אויך אין דער הקדמה.

סה. ובפרטיות יותר - זיינען דאך דא די צוויי חידושים וואס שטייען שוין בתורת הבעש"ט, אבער דער אלטער רבי האט זיך אויף זיי געשטעלט, און מבאר געווען און מסביר געווען מיט כמה חידושים.

וואס די ביידע ענינים זיינען, במדובר, מן הקצה אל הקצה, און דאס זיינען די צוויי נקודות, אז "צמצום איננו כפשוטו", וואס ס'זיינען דא מקובלים, לאחרי האריז"ל, תלמידי תלמידיו, ביז - אין זמן פון דעם אלטן רבי'ן, וואס זיי האבן געהאלטן אז "צמצום כפשוטו", און דער צווייטער ענין - דער ענין אז "לעולם ה' דברך נצב בשמים", אז די התהוות מאין ליש, איז ניט נאר "המחדש ... בכל יום תמיד", נאר בכל רגע, איז ער מהווה מעשה בראשית, און ווי דער אלטער רבי איז מרגיש, אז דאס איז פונקט ווי דאס איז נתהווה געווארן בפעם הראשונה, מאין ואפס ממש, און אזוי ווערט דאס בכל רגע, מאין ואפס ממש - די מציאות פון כל דבר שבעולם.

וואס דאס איז דאך אין דעם תחתון שאין תחתון למטה ממנו, רמובן פון דעם אגה"ק הידוע פון דעם אלטן רבי'ן - סי' כ"ף, ד"ה "איהו וחיוהי חד איהו וגרמוהי חד", אז דער עיקר ענין פון התהוות מאין ליש, איז דאס דוקא בעוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו.

דער ריחוק הערך, פון דעם דבר הנברא ונתהווה, לגבי דעם מקור המהווה שלו, איז ניט אזוי אין עולם האצילות והבריאה והיצירה והעשי' הרוחנית - ווי דאס איז אין עוה"ז הגשמי והחומרי.

וואס דאס איז אין תחתון שאין תחתון למטה ממנו, און דארטן זאגט מען אז בכל רגע ווערט נתהווה פון דעם וואס "אין לו סיבה ועילה ח"ו".

<u>הנחה פרטית בלתי מוגה</u>

סו. וכמדובר אין די פריערדיקע התוועדות, אז אייגנטלעך שטייט דאס אין רמב"ם בפירוש, און גלייך בתחלתו, אין הל' יסודי התורה, און אין הל' יסודי התורה גופא - אין פרק ראשון, און אין דער הלכה הראשונה,

אז ס'איז דא א מציאות וואס איז ניט ווי אלע מציאות'ן זיינע.

און דערנאך זיינען דא "נמצאים", ביז אין "שלשול קטן שבים", אין עוה"ז התחתון שאין תחתון למטה ממנו, און פון וואס זיינען זיי נתהווה - זאגט ער ניט אז זיי זיינען נתהווה געווארן "בעשרה מאמרות", "בדבר ה' שמים נעשו", וכיו"ב, נאר ער זאגט אז פון עם אליין זיינען זיי נתהווה געווארן, וואס דיבור און מחשבה, און מאמרות כו' - דאס איז דאך אלץ ווי די ענינים שטייען מלובש אין א לבוש של דיבור, לבוש של כבוד וכיו"ב, ווי דער רמב"ם גופא איז מאריך אין "מורה נבוכים" ובכ"מ.

און דאס זאגט ער - פון וואס ווערן נתהווה "כל הנמצאים", אן קיין יוצא מן הכלל, ווערן זיי נתהווה פון דעם אויבערשטן אליין, און פון דעם אויבערשטן אליין - ניט ע"י מאמרו, אדער דיבורו וכיו"ב - דאס זיינען אלץ <u>זייטיקע</u> זאכן כביכול - זיי ווערן נתהווה "מאמיתת המצאו", "המצאו" - וואס איז א מציאות בלתי נמצא, ווי ער זאגט אין דער זעלבע הלכה, און אין דערויף גופא - "<u>מאמיתת</u> המצאו נתהוו כל הנמצאים".

וואס דאס איז אין א לשון נגלה, אבער מיט נאך מער הדגשה והבלטה און פירוט, נאכמערער ווי מ'זאגט אז די התהוות ווערט דורך "לעולם ה' דברך נצב בשמים", וואס דא איז דער לשון "דברך".

וכאמור - דאס איז קצה התחתון שאין תחתון למטה ממנו, ווארום די מציאות הכי גשמית, הכי תחתונה, איז דאס געמיינט א תחתון שאין תחתון למטה ממנו.

סז. דערנאך דארף מען דעם "צמצום" צי כפשוטו צי שלא כפשוטו, איז אויב די מחלוקת איז בנוגע צו <u>תוארים</u> פון דעם אויבערשטן - אין דערויף האלטן אלע, אז די השגחה פון דעם אויבערשטן - איז "אין עוד מלבדו", אפילו אויף "מעשה כשפים", וואס איז היפך ה', ביז אז "ה' אמר לקלל" - פארקערט פון דוד המלך, וואס אין כל עניני העולם איז ניטא קיין פלוגתא, ח"ו, אז א איד זאל זאגן אז ס'איז דא אן "אתר פנוי מיני'" - מהשגחתו, אדער מידיעתו, אדער משמיעתו, וכיו"ב - פון <u>תוארים</u> פון ה'.

בשעת אבער ס'קומט צו עם אליין, צו דעם אויבערשטן - צי דארטן קען זיין "צמצום", אט דא ווערן די צוויי דיעות: צי ס'איז דא אן ארט, אן ענין, וואס דארט האט ער <u>זיך</u> מצמצם געווען אדער מתעלם געווען, וכדוגמא הידוע, אז המלך יושב בהיכלו און איז מביט דורך דעם חלון במקום האשפה, וואס דאס איז די וואס זאגן "צמצום כפשוטו".

איז בנוגע צו זען דעם אשפה, זעט ער, ווארום אויב ניט - וואלט די "אשפה" ניט געווען קיין מציאות, "עיני ה' משוטטות בכל הארץ", עד"ז בשאר הענינים, אבער וואו איז מלך יושב - איז ער יושב בהיכלו, און מיטן שטורעם - והיתכן צו צוזאמען ברענגען "מלך" און "אשפה"?!

איז די נקודה פון תורת הבעש"ט, און די הדגשה פון דעם אלטן רבי'ן אין "שער היחוד והאמונה", אז ח"ו צו זאגן אז "צמצום כפשוטו", ווארום ס'איז ניט שייך צו זאגן אן ענין של "צמצום" אין אן ארט וואס דארט איז ניטא קיינע תוארים, קיינע מדידות, קיינע הגבלות, קיינע ענינים של הגבלה איזו שתהי' - אפילו לטוב, ווארום דאס איז דאך שוין א הגבלה.

וואס וואו איז די פלוגתא, און וואו איז דער אויפטו - איז דאס אין למעלה שאין למעלה ממנו, וכאמור, אז מביט במקום האשפה איז לכל הדיעות, אבער, אט דארט - צי במקום האשפה איז דא מערניט ווי "מביט", אבער דער ענין פון "עצמות" איז דארט ניטא - איז אין דערויף איז דער אויפטו און די מסקנא און דער פס"ד, ביז אז די תלמידים פון די וואס האבן געזאגט אז "צמצום כפשוטו", האבן שוין אויך מודה געווען און איבערגעזאגט, און אויך דערנאך געדרוקט, אז "צמצום אינו כפשוטו", ביז מיטן לשון, אז ח"ו צו זאגן אז "צמצום כפשוטו", בנוגע צו עצמות ומהות אליין.

סח. וואס דאס איז אויך די נקודות וואס מ'קען מבליט ומדגיש זיין, און אראפברענגען בנוגע למעשה בפועל - אז בשעת א איד דארף טאן אין די ענינים פון תורה ומצוותי', וואס ווי אזוי דארף מען דאס טאן - טוט ער דאס אין אן אופן פון "פדה", ער האט צוטאן מיט א מעמד ומצב, אז ער דארף "פודה זיין" דעם ניצוץ קדושה, אדער ער דארף זיך אליין "פודה זיין", אז ער זאל ניט נמשך ווערן נאך דעם חושך יכסה ארץ וערפל לאומים", וואס דאס טוט ער ע"י לימוד "תורה אור", תורת חיים, ומצוותי', עליהם נאמר "וחי בהם".

איז דעמולט פרעגט זיך בא עם די שאלה: "אתם המעט מכל העמים", עאכו"כ, אז אין דעם "מעט מכל העמים", גייט ער אליין ארויס למלחמה, ווארום דערווייילע אין תחלת הפסוק, האט ער דאך ניט דער "ברבים היו עמדי", און ער טאר ניט ווארטן ביז דעמולט ווארום "מצוה הבאה לידך אל תחמיצנה", ער טאר ניט ווארטן אויף מארגן, און אפילו ניט אויף א רגע שפעטער, עס קען דערווייילע ווערן חמץ.

איז ראס זאגט מען עם, אז דו זאלסט וויסן זיין, אז איצטער אין דער רגע ווערט אט די מציאות באשאפן מאין ואפס ממש, און דורך וועמען ווערט זי באשאפן - איז דאס דורך דער וואס "אין לו עילה וסיבה שקדמה לו ח"ו", ובלשון הרמב"ם, דאס ווערט באשאפן "מאמיתית המצאו".

איז וואס פאר אן אחיזה האט בא עם, אפילו אין שכל הפשוט, אז ער קען זיך ניט אמפערן, און ס'זאל זיין דער "וכבשן", "ויוסף הורד מצרימה - כבשן", ווייל דאס איז א גרויסע לאנד, און "מושל בכיפה" - בשעת די לאנד איז קיין מציאות ניט, זי ווערט ערשט איצטער באשאפן מאין ואפס ממש.

סט. ועד"ז לאידך גיסא: אז מ'זאגט אים אז אין די אלע ענינים איז ער א "גר", אין וואו איז זיין אמת'ע התיישבות, און זיין אמת'ע מציאות - ווען ער געפינט זיך "בארץ מגורי אביו, בארץ כנען", אז ער געפינט זיך אין "פלטרין של מלך", און אין "פלטרין של מלך" עצמה געפינט ער זיך צוזאמען מיטן מלך, ווארום ער איז "בני בכורי ישראל", "בנים אתם לה' אלקיכם", איז דאך פארשטאנדיק, אז וואו האלט דער מלך זיין "בני בכורי", און זיין "בנים אתם" - האלט ער זיי לעבן זיך.

בפרט נאך אז ער איז לומד תורה, וואס ווי ער זאגט אויף "ויקחו" - "אותי אתם לוקחים", ווי ער זאגט אין זהר, און דער אלטער רבי ברענגט דאס אראפ אין תניא.

במילא איז אויך פארשטאנדיק, אז מ'זאגט אז ס'איז דא אן ענין אין תורה, אן ענין אין קדושה, צו וועלכע דו האסט קיין שייכות ניט - זאגט ער: דאס קען ניט זיין! עס שטייט אין פסוק "מורשה קהלת יעקב", ער האט אפגע'ירש'נט גאנץ תורת משה, וואס תורת משה, א ירושה - ווערט ער בעה"ב אויף איר, וואס "תורת משה" האט פשט און רמז און דרוש און סוד, און דאס ווערט זיינע נכסים.

און אז ס'איז זיינע נכסים - דארף ער זיי נוצן - "לא ברא הקב"ה בעולמו דבר אחד לבטלה", דארף ער נוצן די נכסים, ווי דער אלטער רבי ברענגט אראפ אלץ א פס"ד אין הל' ת"ת, אז "אמרו חכמי האמת", אז א נשמה דארף משלים זיין כל עניניה, ובפרט אין לימוד התורה אין אלע ד' אופנים און דרכים, סיי אין פשט, סיי אין רמז, און סיי אין דורש, און סיי אין סוד -

ביז אזוי קומט אראפ נאכאמאל למטה, ביז אז זי איז משלים את די אלע ענינים, אין די אלע פיר אופנים.

בשעת אבער ער פרעגט: זאל מען דאס עם מסביר זיין אין שכל, אז ער זאל דאס קענען אויך מסביר זיין צו זיין שכל האנושי, צו דעם שכל פון דעם נפש הבהמית, מיט וועלכן ער האט צו טאן אין עניני המסחר, פון עוה"ז הגשמי, אז זי זאל דאס אויך פארשטיין -

זאגט מען עם בפשטות: "צמצום איננו כפשוטו", איז דארט וואו ער געפינט זיך, געפינט זיך מיט עם "אמיתית המצאו", וואס "אמיתית המצאו" - איז "מי יאמר לו מה תעשה", ס'איז ניטא קיין מדידות והגבלות, נאר דער אויבערשטער וויל אז ס'זאל זיין "ובחרת בחיים",

דארף ער מכריז זיין אז ער וויל דאס פארשטיין, און דעמולט האט ער די הבטחה, ווי דער ענין איז בפשטות - די הוראה, אז "יגעת ולא מצאת אל תאמין", ס'איז א סימן אז אים פעלט אין יגיעה.

ע. ויה"ר, אז מיוסד על האמור, אז "המעשה הוא העיקר", זאל מען פון די אלע ענינים אראפברענגען במעשה בפועל, אז ווי גוט די שלימות איז געווען בימים ובשנים שעברו, האט מען דאך איצטער דעם נתינת כח נוסף פון שנת הקהל, א נתינת כח נוסף בשנת הקהל גופא - פון דעם חג הגאולה, און ווי די נשיאים רופן דאס אן - "חג החגים",

און אין דערויף גופא, איז אמת טאקע "ניט מיט אונזער רצון זיינען מיר געגאנגען אין גלות, און ניט מיט אונזער רצון וועלן מיר ארויס פון גלות", נאר "ואתם תלוקטו" - דער אויבערשטער וועט ארויספירן פון גלות, און דערוויילע זיינען מיר נאך אין גלות, "הורד מצרימה",

טייטשט אפ תושבע"פ [וואס דאס איז דער פירוש אויף תושב"כ, ווי דער רמב"ם זאגט אין הקדמה צו ספר יד החזקה, אז "התורה בפירושה ניתנה", ד.ה. אז גלייך ווען מ'האט געגעבן דעם פסוק "ויוסף הורד מצרימה", האט מען עם אויך געגעבן מיט דעם פירוש], אז "הורד", איז דאס "כבשן", און ניט סתם א כיבוש ווי א משנה למלך, נאר ווי ער ברענגט גלייך אראפ דעם פסוק "וירד", אז דאס איז אן ענין של רדי' און פון מושל ושולט ביד חזקה, און נאכמערער - דורך דערויף וואס ער טוט אויף בחלקו בעולם, דאס וואס מען דארף אויפטאן, ווערט דורך דערויף "וירד מים עד ים", ער ווערט א מושל בכל המציאות כולה.

ובפרטיות ווערט דאס אויפגעטאן, כאמור, ע"י "יפוצו מעינותיך חוצה", און מער בפרטיות - דורך לימוד התורה, נגלה וחסידות, וקיום המצוות בהידור,

ובלשון חז"ל אויף דעם פסוק "פדה בשלום נפשי", אז "כל העוסק בתורה ובגמ"ח ומתפלל עם הציבור".

עא. און דערפון קומט אראפ - וואס דאס איז אויך וואס כאן המקום להזכיר, אויף גרייטן זיך צו די הכנות צום ענין של חנוכה, אז ס'זאל זיין אין אן אופן אז ס'זאל באלייכטן "כל בית ישראל".

און ממבצע למבצע, דער ענין פון אהבת ישראל, און חינוך, און תורה, און תפילין, און מזוזה, און צדקה, און בית מלא ספרים - יבנה וחכמי', און הדלקת נרות שבת קודש ויו"ט, און כשרות האכילה ושתי', און טהרת המשפחה.

וואס די אלע ענינים ברענגען צו דעם מבצע וואס דער אויבערשטער טוט אין אן אופן פון "מיד", אז "ואתם תלוקטו לאחד אחד בית ישראל", "ושב ה"א את שבותך",

הנחה פרטית בלתי מוגה